

Veřejný ochránce práv

JUDr. Otakar Motejl

V Brně dne 6. listopadu 2007
Sp. zn.: 2690/2007/VOP/JC

Vážený pane předsedo,

dovoluji si navázat na naše setkání ze dne 11. října 2007 na půdě Karvinska, v jehož rámci jsem měl možnost blíže se seznámit s důsledky těžební činnosti na životy a majetek obyvatel regionu a současně s Vámi i zástupci dalších občanských aktivit souhrnně diskutovat problematiku horní legislativy.

Jako veřejný ochránce práv se již několik let zabývám stížnostmi občanů souvisejícími s uplatňováním horní legislativy. Na skutečnosti zjištěné šetřeními v minulých letech jsem opakovaně upozorňoval Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR a vyzýval v tomto směru ke zjednáání nápravy (viz Souhrnné zprávy veřejného ochránce práv za rok 2005, resp. 2006 – v podrobnostech odkazují na webové stránky www.ochrance.cz).

I díky intervenci ombudsmana se podařilo prosadit některé zákonné změny – mj. od 1. ledna 2007 není k žádosti o umístění a povolení stavby v chráněném ložiskovém území nezbytné ze strany stavebníka dokládat souhlasné stanovisko těžební společnosti. Jde však jen o dílčí zlepšení, stejně jako je tomu v případě prosazení právního postupu při vykupování nemovitostí těžebními organizacemi a zamezení snižování odhadních cen nemovitostí s využitím tzv. koeficientu prodejnosti.

Chtěl bych Vás proto ujistit, že hodlám i nadále v rámci svých kompetencí usilovat o potřebnou revizi horní legislativy. I v souladu s tím, co bylo Vámi a dalšími zástupci občanských aktivit regionu Karviná akcentováno na jednání dne 11. října 2007, zaměřím svoji pozornost na následující problémové okruhy s přímou návazností na horní legislativu:

- zamezení rozvoje obcí v důsledku záměrů těžby (stanovení chráněných ložiskových území znamená fakticky stavební uzávěru území) s čímž souvisí nejistota obyvatel i potenciálních investorů,
- opomíjeny negativní vlivy těžební činnosti na zdraví a životní prostředí (likvidace krajiny, nadměrná prašnost atd.),
- nerealizovány odpisy zásob, přitom nesmyslně argumentováno povinností vytěžit veškeré „nerostné bohatství“ zcela bez zřetele na realitu (nezohledňovány dopady na obce, krajinu a obyvatele),
- účastenství v řízeních o povolení těžby vymezováno s odkazem na metody, které nereflktují na skutečné dosahy účinků vlivů poddolování (účastníky by měli být majitelé nemovitostí až po hranici tzv. nulové izolinie poklesu, nikoli pouze po tzv. hranici dotčeného území, která má odpovídat izolinii předpokládaného poklesu 0,04 m),
- dochází nadále k protiprávnímu dělení subjektů v rámci řízení o povolení těžební činnosti na tzv. ohrožené a tzv. dotčené,

- s tím má úzce souviset nepřipustná praxe těžební společnosti, která v situaci, kdy subjekty v tzv. 4. skupině (ohrožené) nesouhlasí s nadiktovanými podmínkami dohody o řešení střetu zájmů, přistoupí k „přehodnocení“ záměru těžby s tím, že nebude těžit v původně uvažovaném rozsahu (což má být prakticky nekontrolovatelné) a přeřadí subjekty do 5. skupiny (dotčené), s nimiž dle OBÚ i ČBÚ není třeba dohody uzavírat,
- přetrvávající problémy s povoláním rekonstrukcí nemovitostí v oblastech dotčených těžbou,
- neadekvátní náhrady škod, mj. zcela chybí náhrada nemajetkové újmy (ztráta domova, vykořeněnost – výrazný zásah do psychiky zejména starších lidí),
- hlubinná těžba způsobuje důlní ořesy, jež mají za následek další škody na nemovitostech, tyto škody nejsou řešeny,
- nutnost hradit soudní výlohy odrazuje poškozené od soudního řešení sporů.

Pokud jde o Vámi zmiňovaný problém nerespektování rozsudku Městského soudu v Praze, který se týkal sporu mezi obcí Dětmárovice a těžební společnostmi, ze strany Českého báňského úřadu (který proti rozsudku uplatnil kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně), dovoluji si k němu poznamenat následující.

Podle ustanovení § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, (dále s.ř.s.) kasační stížnost nemá odkladný účinek. Obecně tedy platí, že kasační stížností napadené rozhodnutí soudu je vykonatelné. Nejvyšší správní soud nicméně může na návrh stěžovatele odkladný účinek kasační stížnosti přiznat, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nenahraditelnou újmu, přiznání odkladného účinku se nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není v rozporu s veřejným zájmem.¹ Z uvedeného zcela jednoznačně vyplývá, že odkladný účinek přiznává soud (který je jako jediný oprávněn posoudit zákonné důvody pro jeho přiznání, nikoliv správní orgán podávající procesní návrh). Samotné podání návrhu na odkladný účinek proto nezbavuje správní orgán povinnosti provést pravomocné soudní rozhodnutí.

Prakticky totožné lze najít v poměrně konstantní judikatuře Nejvyššího správního soudu a jen pro úplnost si dovoluji níže citovat z jeho poměrně konstantní judikatury. Nejvyšší správní soud se vypořádal s výkladem samotného institutu odkladného účinku a postupu správního úřadu po vydání pravomocného soudního rozhodnutí:

„I. Zruší-li krajský soud rozhodnutí správního orgánu, je povinností správního orgánu pokračovat v řízení a řídit se přitom závazným právním názorem vyjádřeným v pravomocném soudním rozhodnutí, bez ohledu na to, zda je ve věci podána kasační stížnost.

II. I správní orgán může navrhnout při podání kasační stížnosti, aby jí byl přiznán odkladný účinek, a to ze stejných důvodů jako žalobce (§ 73 odst. 2 a 4, § 107 s. ř. s.). Samotné podání kasační stížnosti, není-li ze zákona spojeno s odkladným účinkem či nebyl-li vysloven soudním rozhodnutím, nemá však na plnění povinností správním orgánem žádný vliv.

¹ Ustanovení § 73/2 s.ř.s.

III. Nerespektuje-li správní orgán pravomocné soudní rozhodnutí a nepokračuje řádně v řízení, může se dle okolností jednat o nečinnost, proti níž se lze bránit podáním žaloby dle ustanovení § 79 a násl. s. ř. s.²

Vážený pane předsedo, dosavadní závěry a poznatky, které jsem při řešení podnětů občanů i jejich sdružení získal, svědčí o tom, že stávající právní úprava není, z hlediska zajištění ochrany vlastnických práv osob dotčených těžební činností, jakož i z pohledu zajištění dalších veřejných zájmů, zejména ochrany životního prostředí, optimální. Budu proto o vhodné změny této legislativy usilovat. Přesto bych chtěl závěrem znovu zdůraznit, že i jednotliví občané se musí bránit v konkrétních řízeních, a to s využitím opravných prostředků dle správního řádu, resp. soudně. Zde již existují soudní rozhodnutí ve prospěch subjektů dotčených těžbou, což by zejména pro jednotlivé občany mělo být jasným signálem, aby se nebáli s využitím správních žalob hájit svá práva.

Podávám Vám tuto zprávu a zůstávám s pozdravem

Vážený pan
Ing. V. G.
předseda
Občanské sdružení F.

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112

² Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, čj. 2Ans 3/2006-49